

14/2016

STATSREVISORERNE
RIGSREVISIONEN

Rigsrevisionens beretning om

politiets håndtering af våben og ammunition

afgivet til Folketinget med Statsrevisorernes bemærkninger

1849
147.281 237
1976
114.6
22.480
908

April 2017

14 /
2016

Beretning om politiets håndtering af våben og ammunition

Statsrevisorerne fremsender denne beretning med deres bemærkninger til Folketinget og vedkommende minister, jf. § 3 i lov om statsrevisorerne og § 18, stk. 1, i lov om revisionen af statens regnskaber m.m.

København 2017

Denne beretning til Folketinget skal behandles ifølge lov om revisionen af statens regnskaber, § 18:

Statsrevisorerne fremsender med deres eventuelle bemærkninger Rigsrevisionens beretning til Folketinget og vedkommende minister.

Justitsministeren afgiver en redegørelse til beretningen.

Rigsrevisor afgiver et notat med bemærkninger til ministerens redegørelse.

På baggrund af ministerens redegørelse og rigsrevisors notat tager Statsrevisorerne endelig stilling til beretningen, hvilket forventes at ske i september 2017.

Ministerens redegørelse, rigsrevisors bemærkninger og Statsrevisorerne eventuelle bemærkninger samles i Statsrevisorerne Endelig betænkning over statsregnskabet, som årligt afgives til Folketinget i februar måned – i dette tilfælde Endelig betænkning over statsregnskabet 2016, som afgives i februar 2018.

Henvendelse vedrørende
denne publikation rettes til:

Statsrevisorerne
Folketinget
Christiansborg
1240 København K
Telefon: 33 37 59 87
Fax: 33 37 59 95
E-mail: statsrevisorerne@ft.dk
Hjemmeside: www.ft.dk/statsrevisorerne

Yderligere eksemplarer kan
købes ved henvendelse til:

Rosendahls Lager og Logistik
Herstedvang 10
2620 Albertslund
Telefon: 43 22 73 00
Fax: 43 63 19 69
E-mail: distribution@rosendahls.dk
Hjemmeside: www.rosendahls.dk

ISSN 2245-3008
ISBN 978-87-7434-519-0

Statsrevisorernes bemærkning

BERETNING OM POLITIETS HÅNDTERING AF VÅBEN OG AMMUNITION

Rigspolitiet fastlægger rammer og regler for politiets håndtering af våben og ammunition, som omfatter politibetjentens personligt udleverede tjenestepistol, ammunition og peberspray samt puljevåben. Puljevåben er kraftigere våben, der fx bruges ved indtrængnings- og bevogtningsopgaver.

Statsrevisorerne finder det helt uacceptabelt, at Rigspolitiet ikke har en tilstrækkelig forsvarlig håndtering af våben og ammunition.

Statsrevisorerne påtaler, at 11 ud af 12 politikredse ikke har håndteret våben og ammunition med den nødvendige ansvarlighed og professionalisme. Statsrevisorerne finder det foruroligende, at Rigspolitiet ikke har det fulde overblik over, hvor våben og ammunition befinder sig, hvis de skal bruges i krisesituationer eller ved terrorhændelser.

Påtalen er baseret på følgende:

- Rigsrevisionens optælling af våben, ammunition og gas i 11 politikredse har vist, at der var uoverensstemmelse mellem det, der burde være fysisk til stede ifølge registreringerne, og det, der faktisk var til stede. Politikredsene havde fx fejlregistreret 518 våben.
- Rigspolitiets egne krav om at gennemføre våbeneftersyn hvert 2. år gennemføres ofte ikke til tiden.
- Rigspolitiets krav til politikredsens opbevaring af våben og ammunition er så overordnede, at der er risiko for, at opbevaringen ikke er forsvarlig.
- Politikredsene har ikke fuldt overblik over, hvor de konfiskerede våben (koster) befinder sig.
- Rigspolitiet mangler overblik over, hvor mange våben politiet mister. Det har haft den konsekvens, at justitsministeren har modtaget og videregivet forkerte oplysninger.

Statsrevisorerne kritiserer, at justitsministeren i 2014 har givet Folketingets Retsudvalg fejlagtige oplysninger om antallet af bortkomne våben, idet antallet af bortkomne våben var højere end det oplyste.

Statsrevisorerne har noteret sig, at Justitsministeriet har anerkendt fejlene. Rigspolitiet vil således med nye retningslinjer gøre politiets håndtering af våben og ammunition mere forsvarlig og styrke tilsynet med politikredsene.

STATSREVISORERNE,
den 25. april 2017

Peder Larsen
Henrik Thorup
Klaus Frandsen
Søren Gade
Henrik Sass Larsen
Villum Christensen

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Introduktion og konklusion	1
1.1. Formål og konklusion	1
1.2. Baggrund	3
1.3. Revisionskriterier, metode og afgrænsning	6
2. Politiets håndtering af våben og ammunition	8
2.1. Politiets registrering af våben og ammunition	8
2.2. Politiets bortkomne våben	14
2.3. Politiets eftersyn af våben	17
2.4. Politiets opbevaring af våben	20
2.5. Politiets opbevaring af kostervåben	23
 Bilag 1. Metodisk tilgang	 27
Bilag 2. Ordliste	30

Rigsrevisionen har selv taget initiativ til denne undersøgelse og afgiver derfor beretningen til Statsrevisorerne i henhold til § 17, stk. 2, i rigsrevisorloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 101 af 19. januar 2012.

Rigsrevisionen har revideret regnskaberne efter § 2, stk. 1, nr. 1, i rigsrevisorloven.

Beretningen vedrører finanslovens § 11. Justitsministeriet.

I undersøgelsesperioden har der været følgende ministre:

Brian Mikkelsen: september 2008 - februar 2010

Lars Barfoed: februar 2010 - oktober 2011

Morten Bødskov: oktober 2011 - december 2013

Karen Hækkerup: december 2013 - oktober 2014

Mette Frederiksen: oktober 2014 - juni 2015

Søren Pind: juni 2015 - november 2016

Søren Pape Poulsen: november 2016 -

Beretningen har i udkast været forelagt Justitsministeriet, hvis bemærkninger er afspejlet i beretningen.

1. Introduktion og konklusion

1.1. FORMÅL OG KONKLUSION

1. Denne beretning handler om politiets håndtering af våben og ammunition.

Undersøgelsen tager afsæt i, at politiet skal håndtere og opbevare våben og ammunition forsvarligt. Undersøgelsen tager også udgangspunkt i, at det kan påvirke politiets operative opgavevaretagelse, hvis ikke politiet til enhver tid har et opdateret overblik over politiets våben og ammunition.

2. Igennem en årrække har Politiets Efterretningstjeneste (PET) vurderet terrortruslen mod Danmark som alvorlig. Som følge heraf har Rigspolitiet anmodet landets politikredse om at opretholde en skærpet politimæssig opmærksomhed, idet angreb kan finde sted, uden at der på forhånd foreligger efterretningsmæssige indikationer herpå. Udviklingen i trusselsbilledet stiller store krav til politiets evner og kapacitet til at reagere hurtigt og effektivt, og det er især af afgørende betydning, at politiet meget hurtigt kan mobilisere det nødvendige mandskab og materiel.

I forbindelse med terrorhændelserne ved Krudttønden og i Krystalgade i København den 14.-15. februar 2015 konstaterede Rigspolitiet en række udfordringer på det logistiske område. Således var omfordelingen af mandskab og udrustning i forbindelse med terrorhændelserne både resursekrævende og kompliceret.

Rigspolitiet har efterfølgende evalueret terrorhændelserne og konstateret, at der er behov for en mere effektiv understøttelse af politiets overblik over mandskab, udrustning og materiel, som samlet set er til rådighed.

3. Formålet med undersøgelsen er at vurdere, om Rigspolitiet har sikret, at politiet håndterer våben og ammunition tilstrækkeligt forsvarligt.

4. I december 2015 afgav Rigsrevisionen en beretning om Forsvarets håndtering af våben og ammunition, der viste, at Forsvaret ikke havde en betryggende håndtering af tab og fund af våben. Det er også en del af baggrunden for, at Rigsrevisionen tog initiativ til undersøgelsen i september 2016 – dog med en anden vinkel.

AMMUNITION

Ammunition er i denne undersøgelse afgrænset til patroner til skydevåben, peberspray og gas.

OPERATIV OPGAVEVARETAGELSE

Operativ opgavevaretagelse dækker over de opgaver, hvor politiet anvender mandskab og materiel i arbejdets udførelse.

KONKLUSION

Rigsrevisionen vurderer, at Rigspolitiet ikke har sikret en tilstrækkelig forsvarlig håndtering af våben og ammunition. Rigspolitiet har ansvaret for at fastlægge rammer og regler for politikredsens opbevaring af våben og ammunition. Politikredsene har ansvaret for, at kredsene på ethvert tidspunkt er i stand til at oplyse, hvor et konkret våben er. Rigsrevisionen kan samlet set konstatere, at Rigspolitiet og politikredsene ikke har løftet deres ansvar godt nok.

Rigsrevisionen finder det positivt, at Rigspolitiet – afledt af erfaringerne fra terrorhændelserne i København i februar 2015 – har indført et nyt it-system (VåbenOverblik), som skal skabe overblik over politiets våben, herunder deres fysiske placering. Undersøgelsen viser dog, at Rigspolitiet ikke har kvalitetssikret de data om våben, som de overførte fra det tidligere it-system til det nye it-system. Derudover viser Rigsrevisionens optælling af våben i 11 af landets 12 politikredse, at Rigspolitiet på undersøgelsestidspunktet ikke havde et opdateret overblik over placeringen af de enkelte våben i den enkelte kreds. Således stemte ingen af kredsens registreringer af våben i VåbenOverblik med de typer og det antal, som Rigsrevisionen registrerede i våbenrummene på hovedstationerne. Dette finder Rigsrevisionen meget utilfredsstillende.

Rigsrevisionens optælling af peberspray, ammunition og gas i 11 politikredse stemte heller ikke med det, der ifølge kredsens registreringer fysisk skulle være til stede. Derudover havde flere kredse gas, der var udløbet, liggende klar til brug ved politiets indsatser. Dette finder Rigsrevisionen meget utilfredsstillende.

SKARPE VÅBEN

Skarpe våben er våben, der kan lades og affyres med skarp ammunition.

LØSE VÅBEN

Løse våben er uddannelses- og træningsvåben, der er bearbejdet, så de ikke umiddelbart kan affyre patroner, men kun kan frembringe lyden af skud ved brug.

VÅBENEFTERSYN

Rigspolitiet skal hvert 2. år gennemføre eftersyn af politiets våben og sikre, at de er i politiets varetægt, og at våbnene er vedligeholdt og fortsat egnede til brug.

Undersøgelsen viser, at Rigspolitiet mangler overblik over, hvor mange skarpe og løse våben politiet mister. Rigspolitiet har i løbet af undersøgelsen givet forskellige oplysninger om antallet af bortkomne våben. Rigspolitiet har senest oplyst, at 64 våben er bortkommet i perioden 2010-2016. Politiet har dog genfundet en del våben, hvorefter det samlede antal våben, der fortsat er bortkommet, er 44, heraf 8 skarpe våben. Undersøgelsen viser også, at Folketingets Retsudvalg i 2014 fik fejlagtige oplysninger om antallet af bortkomne våben, idet der var flere bortkomne våben end det, justitsministeren oplyste.

Rigspolitiet har i perioden 2010-2016 levet op til sine egne krav om at gennemføre våbeneftersyn hvert 2. år. Undersøgelsen viser dog samtidig, at eftersynene har trukket meget længe ud, fordi politikredsene og Rigspolitiets egne afdelinger ikke som krævet fremviser alle våben til tiden. Rigsrevisionen finder dette utilfredsstillende, da våbeneftersynene både har til formål at skabe overblik over, om alle våben er hos politiet, og om de fungerer, som de skal.

Undersøgelsen viser desuden, at Rigspolitiet kun har fastsat meget overordnede krav til opbevaring af våben og ammunition, og at kun 3 ud af 11 politikredse har udmøntet de overordnede krav i lokale retningslinjer. Kredsene har fx ikke taget stilling til, hvilke medarbejdere der skal have adgang til våbenrummene, eller om rummene skal overvåges. Rigsrevisionen finder, at den manglende stillingtagen medfører risiko for, at våben og ammunition ikke opbevares forsvarligt.

Undersøgelsen viser endelig, at politikredsene har en utilfredsstillende håndtering af de våben, som kredsene opbevarer som koster. På 5 hovedstationer talte Rigsrevisionen antallet af kostervåben, og ingen steder stemte antallet med det antal våben, der skulle være på stedet.

Rigspolitiet har oplyst, at de er i gang med at udarbejde nye retningslinjer, der skal bidrage til en mere forsvarlig håndtering af våben og ammunition. Rigspolitiet vil også styrke sit tilsyn med politikredsene og arbejder på et nyt tilsynskoncept. Justitsministeriet anerkender de fejl, som Rigsrevisionens undersøgelse peger på. Ministeriet vil fremadrettet følge op på Rigspolitiets tiltag.

1.2. BAGGRUND

5. Det er politiets overordnede formål at skabe tryghed, sikkerhed, fred og orden i samfundet. Rigspolitiet er politiets øverste myndighed. Det er Rigspolitiets opgave at sætte retningen for hele politiet, dvs. formulere strategier, understøtte arbejdet i politikredsene og koordinere politiets arbejde på landsplan.

Politiet er inddelt i 12 politikredse, der dækker hele Danmark. Derudover udgør politiet i Grønland og på Færøerne også en del af politiet som selvstændige politikredse. I alle politikredsene er der en hovedstation, der er døgnbemandet, og en række lokal- og nærstationer, hvoraf nogle kun er bemandet i dagtimerne. I mindre tæt befolkede områder er der desuden landbetjente. Politikredsene yder bistand til hinanden på tværs af kredsene, hvis der er behov for det.

6. Ud over funktionen som øverste myndighed i politiet varetager Rigspolitiet også ledelsen af Den Nationale Operative Stab (NOST). NOST består af repræsentanter fra en række myndigheder og koordinerer den samlede indsats ved større hændelser, katastrofer og sikkerhedsmæssige trusler, herunder terrorhandlinger, der ikke kan løses af de enkelte politikredse, samt opgaver, der omfatter flere samtidige hændelser forskellige steder i landet.

Politiet har også selv en krisestyringsorganisation, der anvendes ved både varslede og uvarslede hændelser. Krisestyringsorganisationen er forankret i Rigspolitiet og varetager det nationale politimæssige overblik i forhold til hele det danske politi og den nationale understøttelse af politikredsene i forbindelse med større, uvarslede hændelser samt koordinerer bistand mellem politikredsene. I forbindelse med terrorhændelserne i februar 2015 var det således Rigspolitiets operationelle krisestyringsorganisation, der koordinerede bistanden til Københavns Politi. Kort efter det første angreb fremsendte Københavns Politi en række bestillinger af ekstra mandskab, materiel og udrustning til krisestyringsorganisationen. Det fremgår af Rigspolitiets evaluering af terrorhændelserne, at koordineringen af bistanden blev udfordret af, at der ikke var et fuldstændigt nationalt overblik over den samlede logistiske portefølje for så vidt angår mandskab, udrustning og materiel. Som konsekvens heraf var der lang sagsbehandlingstid, fra bestillingen blev fremsendt, til assistancen blev modtaget.

KOSTER

Koster er en betegnelse for genstande, våben eller penge, der konfiskeres af politiet i forbindelse med efterforskningen af en kriminel handling, eller effekter, der indleveres af borgere, fx våben fundet i et dødsbo.

POLITIET

Politiet er en statslig myndighed under Justitsministeriet.

Der er knap 15.000 ansatte i politiet. Heraf er godt 10.700 politiuddannede, mens resten er civil ansatte, fx jurister og administrativt personale.

Politiets årlige budget er på ca. 8,5 mia. kr. Både Rigspolitiet og politikredsene har deres eget budget, men det skal administreres inden for nogle overordnede rammer, som Rigspolitiet udstikker.

HÆNDELSER

Hændelser er en betegnelse for situationer, som kræver politimæssig indsats af større eller mindre omfang. Varslede hændelser er planlagte politiindsatser som fx en razzia, mens uvarslede hændelser er pludseligt opståede eller uforudsete hændelser som fx større stormskader, færdselsuheld og terrorangreb.

Udfordringen bestod bl.a. i, at det ikke var muligt for Rigspolitiet at skabe sig et hurtigt overblik over, hvilke politikredse der kunne afgive mandskab, og hvordan materiel og udrustning var fordelt. Det manglende overblik kom også til udtryk ved, at der opstod usikkerhed om, hvorvidt der fortsat var tilstrækkeligt materiel, herunder maskinpistoler og beskyttelsesveste, til at kunne varetage hverdagens beredskab i de politikredse, der afgav mandskab til Københavns Politi.

7. Det er Rigspolitiet, der fastlægger rammer og regler for politiets håndtering af våben og ammunition. Rigspolitiet skal bl.a. følge op på de 12 politikredsers brug og drift af beredskabsmateriel og påpege eventuelle afvigelser. Operativ logistik er et centralt element i politiets operative opgavevaretagelse og evne til at kunne håndtere større, uvarslede hændelser. Den logistiske indsats skal understøtte den samlede politiindsats, både i forhold til at håndtere mandskab og i forhold til at tilvejebringe og anvende udrustning og materiel.

8. Rigspolitiet ejer alle våben i politiet.

PERSONLIGE VÅBEN

Udrustningspakken, som udleveres til alle politibetjente, består af en pistol med tilhørende ammunition, en peberspray og en stav. Derudover får betjentene udleveret håndjern samt diverse beklædning og udrustning.

Politiets våben kan deles op i 2 overordnede kategorier: personligt udleverede tjenestepistoler og puljevåben. Den *personligt udleverede tjenestepistol* har hver enkelt politibetjent selv ansvaret for, og pistolen følger betjenten i den tid, han/hun er i politiet. Den udskiftes kun, hvis den går i stykker. Derudover får den enkelte politibetjent udleveret ammunition og en peberspray.

Puljevåben er kraftigere våben end den personligt udleverede tjenestepistol og anvendes fx ved indtrængnings- og bevogtningsopgaver. Derudover består puljevåben også af uddannelses- og træningsvåben – også kaldet løse våben. Endelig indgår der i puljevåben en beholdning af tjenestepistoler, som bl.a. kan anvendes til udlån, hvis fx en politibetjents personligt udleverede pistol går i stykker.

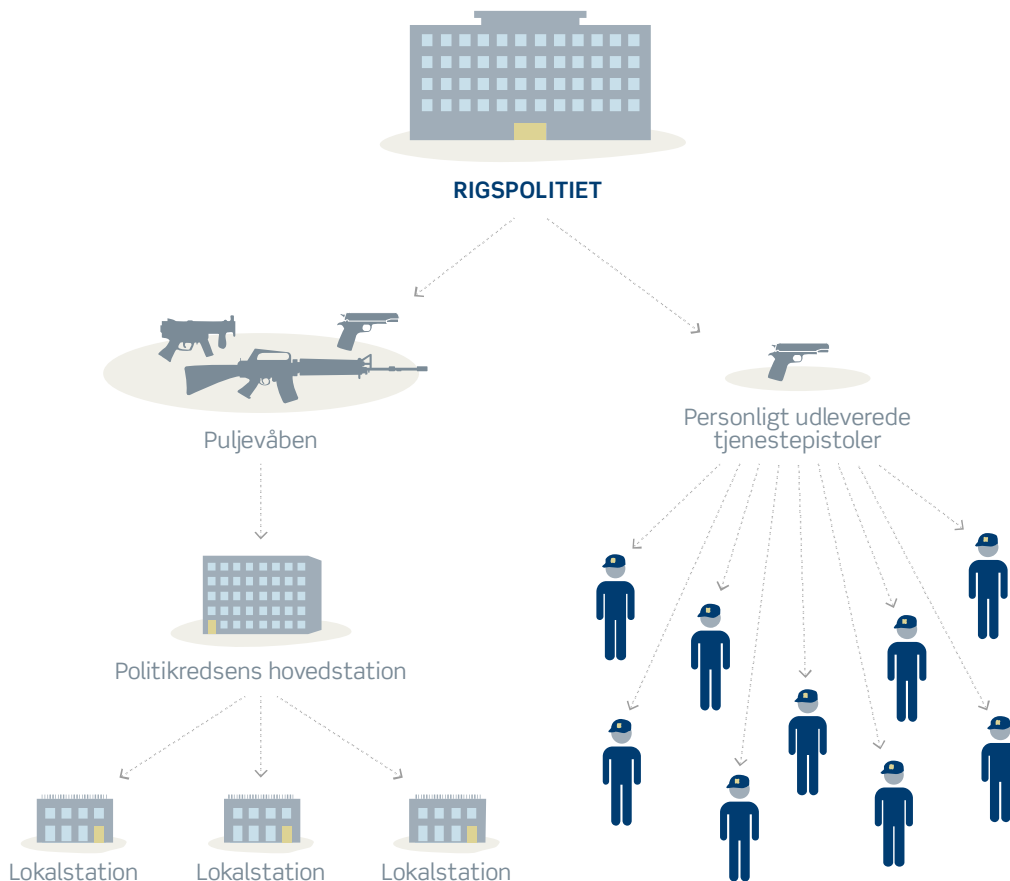
Alle våben – både personligt udleverede tjenestepistoler og puljevåben – bærer et unikt serienummer.

9. Rigspolitiet har det overordnede ansvar for indkøb af våben og for beslutninger om, hvilke våbentyper der er de rette, hvor mange puljevåben der skal være i hver politikreds m.m. Rigspolitiet har også ansvaret for indkøb og udlån af våben til politikredsene og for kassering af våben, der ikke længere fungerer.

Figur 1 viser, hvordan puljevåben udlånes fra Rigspolitiet til politikredsene og videre internt i kredsen samt Rigspolitiets udlevering af personlige tjenestepistoler.

FIGUR 1

POLITIETS VÅBEN

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af oplysninger fra Rigspolitiet.

Det fremgår af figur 1, at puljevåben udlånes samlet til hovedstationen i politikredsen. Kredsen distribuerer herefter puljevåbnene til kredsens lokalstationer, alt efter hvor kredsen finder det mest hensigtsmæssigt, at våbnene er placeret. Langt de fleste puljevåben er dog placeret på hovedstationerne, som også er døgnbemandede.

De personligt udleverede tjenestepistoler er udlånt af Rigspolitiet til politibetjentene og følger dem i hele deres ansættelse. Hvis en betjent skifter job fra én politikreds til en anden, følger betjentens pistol automatisk med til den nye kreds.

10. Rigspolitiet har oplyst, at politiets våbenbeholdning ikke er øget markant efter terrorhændelserne i 2015, men at der gennemføres flere operative indsatser. Derudover har det øgede trusselsbillede medført flere ændringer, herunder at politiet i højere grad end tidligere patruljerer med kraftigere våben.

1.3. REVISIONSKRITERIER, METODE OG AFGRÆNSNING

Revisionskriterier

11. Vi har undersøgt, om Rigspolitiet har sikret, at politiet håndterer våben og ammunition tilstrækkeligt forsvarligt. Det har vi undersøgt ud fra følgende:

- Har Rigspolitiet sikret, at der sker en fuldstændig og systematisk registrering af politiets våben og ammunition, som understøtter politiets operative opgavevaretagelse ved på ethvert tidspunkt at give overblik over beholdningen og placeringen af politiets våben og ammunition?
- Har Rigspolitiet klare retningslinjer for håndtering af bortkomne våben?
- Har Rigspolitiet sikret, at der løbende er gennemført systematiske eftersyn af politiets våben med det formål at sikre, at alle politiets våben er i politiets varetægt og derudover er fuldt funktionelle?
- Har Rigspolitiet udarbejdet centrale retningslinjer, der understøtter, at politikredsene opbevarer politiets våben og ammunition forsvarligt?
- Har politikredsene et retvisende overblik over, hvor alle kostervåben i deres varetægt befinder sig?

Undersøgelsens kriterier er generelt baseret på de bekendtgørelser og cirkulærer, der udgør regelgrundlaget for politiets brug og opbevaring af våben, Rigspolitiets egne kundtgørelser, vejledninger, retningslinjer og procedurer samt *Regnskabsinstruks for politi og anklagemyndighed*.

Metode

12. Undersøgelsen er baseret på en gennemgang af de bekendtgørelser, cirkulærer mv., der regulerer området. Derudover er undersøgelsen baseret på resultaterne fra vores uanmeldte besøg på hovedstationerne i 11 af landets 12 politikredse, som blev gennemført i perioden 17. november 2016 - 18. januar 2017.

På de uanmeldte besøg har vi observeret politikredsenes sikkerheds- og adgangsforhold vedrørende våben og ammunition. Vi har foretaget en totaloptælling af puljevåben, peberspray, ammunition og gas, som vi har afstemt med de centrale registreringer af, hvad der fysisk skulle være til stede på hovedstationerne.

13. Når vi i undersøgelsen omtaler våben, mener vi alle våben med patronanvendelse, mens vi med ammunition mener patroner til skydevåben, peberspray og gas. Vores undersøgelse af politiets registreringer, beholdninger og opbevaring af våben og ammunition omhandler politiets skarpe og løse våben, men som udgangspunkt kun puljevåben. Dog indgår personligt udleverede tjenestepistoler i de tilfælde, hvor de har været opbevaret i hovedstationens våbenrum. Vores undersøgelse af Rigspolitiets eftersyn af politiets våben og politiets bortkomne våben omhandler derimod alle politiets våben, dvs. både puljevåben og personligt udleverede tjenestepistoler.

Derudover har vi undersøgt sikkerhedsforholdene omkring de våben, som er i politiets varetægt, fordi de indgår i politiets efterforskning af en kriminel handling eller er indleveret fra offentligheden, fx via frit lejde eller fra dødsboer. Vi har foretaget stikprøvevis optælling og afstemning af disse våben, der betegnes kostervåben.

14. Vores undersøgelse af registreringer, beholdninger og opbevaring af våben omhandler perioden 17. november 2016 - 18. januar 2017. Derimod omhandler vores undersøgelse af Rigspolitiets eftersyn og politiets bortkomne våben perioden 2010-2016, idet Rigspolitiets eftersyn siden 2010 har skullet omfatte alle politiets våben.

15. Vi har holdt møder med Rigspolitiet og brevvekslet med politikredsene om de observationer og registreringer, vi har foretaget under vores besøg, og om diverse dokumentation relateret til vores observationer.

16. Revisionen er udført i overensstemmelse med standarderne for offentlig revision, jf. bilag 1.

Afgrænsning

17. Undersøgelsen omfatter som udgangspunkt de våben, der er registreret hos Rigspolitiet og politikredsene. Undersøgelsen omfatter dog ikke PET's våben, medmindre PET har mistet våben i perioden 2010-2016, som er anmeldt bortkommet.

Vi har også valgt at afgrænse os fra at kigge på procedurer og omfang af betjente, som tager deres tjenestepistol med hjem, fordi de er udsat for en konkret trussel. Det skyldes dels, at vores fokus primært er på puljevåben og i mindre grad på de personligt udleverede tjenestepistoler, dels at Rigspolitiet har oplyst, at det drejer sig om ganske få personer i afgrænsede perioder, og at der kun gives tilladelse hertil i ganske særlige situationer.

18. I bilag 1 er undersøgelsens metodiske tilgang beskrevet. Bilag 2 indeholder en ordliste, der forklarer udvalgte ord og begreber.

2. Politiets håndtering af våben og ammunition

2.1. POLITIETS REGISTRERING AF VÅBEN OG AMMUNITION

19. Vi har undersøgt, om Rigspolitiet har sikret, at der sker en fuldstændig og systematisk registrering af politiets våben og ammunition, som understøtter politiets operative opgavevaretagelse ved på ethvert tidspunkt at give overblik over beholdningen og placeringen af politiets våben og ammunition.

Det fremgår af Rigspolitiets *Politik for beredskabsmateriel*, at politiets beredskabsmateriel styres på baggrund af valide og transparente styringsdata. Et fuldstændigt overblik over mandskab og materiel er en forudsætning for effektivt at understøtte den operative opgavevaretagelse. Usikkerhed om, hvor politiets materiel befinder sig, og om det er funktionelt, kan få alvorlige konsekvenser for politiets muligheder for at rykke hurtigt ud.

UNI-SYSTEMET

UNI-systemet var Rigspolitiets beklædnings- og våbenregister. Systemet blev taget i brug i 1987 og havde bl.a. til formål at give udrustningsfunktionen aktuel information om bl.a. våben, beklædning og udstyr.

Systemet var primært et stationært system, idet det ikke løbende blev opdateret med informationer fra politikredsene om ændringer af våbnenes fysiske placering.

Det var kun Rigspolitiet, der havde adgang til at foretage registreringer og ændringer i systemet. Systemet indeholdt således en registrering af de våben, som var personligt udleveret til politibetjentene, og de våben, som var udlånt som puljevåben til de enkelte politikredse. Ligeledes blev det noteret, når våbnene blev inddraget (fx ved pension eller fratrædelse), når de var til reparation og eftersyn og i tilfælde af bortkomst.

20. Erfaringerne fra terrorhændelserne i København i februar 2015 tydeliggjorde behovet for et nyt våbenregistreringssystem. Det fremgår af Rigspolitiets evaluering af terrorhændelserne, at det er af væsentlig betydning, at politiet meget hurtigt kan træffe de nødvendige beslutninger og mobilisere det nødvendige mandskab og materiel. En hurtig og effektiv politiindsats i forbindelse med terrorangreb kræver, at der straks efter hændelsens indtræden kan etableres et så præcist overblik og situationsbillede som muligt, så der skabes det nødvendige fundament for politiets ageren, herunder de nødvendige beslutninger om disponering af resurser.

Rigspolitiets tidligere våbenregistreringssystem (UNI-systemet) var ikke opdateret med oplysninger om placeringen af politikredsens puljevåben og kunne dermed ikke bruges til at skabe et operativt overblik, der kunne give Rigspolitiet præcis viden om, hvor våbnene befandt sig, og om de var funktionsdygtige. På natten for terrorhændelserne i København måtte Rigspolitiet derfor telefonisk kontakte politikredsene for at få en status over deres materiel, herunder våben og ammunition.

21. Rigspolitiet råder i dag over 2 systemer, der indeholder politiets registreringer over beredskabsmateriel:

- våbenregistreringssystemet VåbenOverblik, der skal indeholde registreringer af, hvor politiets våben til enhver tid befinder sig
- materielstyringssystemet Mat-sys, der ud over registreringer af bl.a. mandskabsudstyr skal indeholde registreringer af peberspray og ammunition (bl.a. gas, skarp ammunition og øvelsesammunition).

Systemerne skal på centralt niveau understøtte, at Rigspolitiet har et til alle tider opdateret overblik over politiets samlede operative beredskabsmateriel og fordelingen heraf mellem politikredsene, ligesom det på decentralt niveau skal give kredsene overblik over deres beredskabsmateriel.

Registreringerne i systemerne og de faktiske beholdninger i politikredsene

22. Rigsrevisionen har på baggrund af 11 uanmeldte besøg efterprøvet, om de systemmæssige registreringer af politikredsens puljevåben, peberspray, ammunition og gas stemmer med de faktiske beholdninger og dermed giver et retvisende billede, der kan understøtte politiets operative opgavevaretagelse.

23. Rigspolitiet har oplyst, at de ikke har foretaget en fysisk optælling af alle puljevåbene forud for, i forbindelse med eller efter overførslen af data fra UNI-systemet til VåbenOverblik. Rigspolitiet har heller ikke bedt politikredsene om at gennemføre en fysisk optælling af samtlige af kredsens puljevåben inden implementeringen af VåbenOverblik. Rigspolitiet har oplyst, at de gennemfører våbeneftersyn i politikredsene hvert 2. år, hvor Rigspolitiet bl.a. kontrollerer tilstedeværelsen af politiets våben.

Puljevåben

24. VåbenOverblik indeholder alle data vedrørende politiets våben. Rigspolitiet har oplyst, at systemet skulle være operativt pr. 5. september 2016, og at oplysningerne i VåbenOverblik om placeringen af politikredsens puljevåben indgår som en del af politiets operative opgavevaretagelse.

På ingen af de 11 hovedstationer stemte vores registreringer med de beholdninger, der i VåbenOverblik stod registreret som værende til stede. De pågældende dage kunne VåbenOverblik således ikke i sig selv give et præcist overblik over den konkrete fysiske placering af politikredsens våben. Rigspolitiet har oplyst, at registreringerne i VåbenOverblik ikke står alene i forhold til at sikre overblik over placeringen af kredsens puljevåben, idet de enkelte kredse ved, hvor deres våben er. Rigsrevisionen bemærker, at formålet med VåbenOverblik netop er, at systemet til enhver tid skal give Rigspolitiet og kredsene et retvisende overblik over kredsens våben og disses placering. Dette behov var bl.a. afledt af erfaringerne fra terrorhændelserne. Tabel 1 viser resultatet af vores registreringer og efterfølgende afstemning af puljevåben i forhold til registreringerne i VåbenOverblik.

TABEL 1

RIGSREVISIONENS REGISTRERING OG AFSTEMNING AF PULJEVÅBEN PÅ 11 HOVEDSTATIONER

Våben, der manglede ¹⁾	Våben, der var i overskud ²⁾	Samlede fejlregistreringer
242	276	518

¹⁾ Antal våben i VåbenOverblik, hvis serienummer ikke stemte med de våben, som Rigsrevisionen registrerede.

²⁾ Antal våben, som Rigsrevisionen registrerede, men som ikke stemte med serienumrene i VåbenOverblik.

Kilde: Rigsrevisionen.

Det fremgår af tabel 1, at politikredsene havde fejlregistreret 518 våben. 242 våben var registreret i VåbenOverblik, men manglede i kredsens våbenrum under vores besøg. Derudover var 276 våben i våbenrummene ikke registreret i VåbenOverblik på de besøgte steder. Af sikkerhedsmæssige årsager må Rigsrevisionen ikke oplyse det samlede antal våben, som Rigsrevisionen registrerede i de 11 politikredse.

Der er ikke overlap mellem de våben, der manglede under vores besøg på hovedstationerne, og de våben, som var i overskud i forhold til registreringerne i VåbenOverblik. Der er heller ikke en én-til-én-overensstemmelse i forhold til typen af våben, der manglede, og de våben, der var i overskud, idet der et sted fx kunne mangle puljevåben, mens der til gengæld var for mange tjenestepistoler i forhold til det, der var registreret til hovedstationerne. De manglende våben betyder, at hverken den enkelte politikreds eller Rigspolitiet ud fra VåbenOverblik kan se, hvor de konkrete våben er fysisk placeret. Samtidig betyder de ekstra våben, at de formodentlig mangler et andet sted, hvor registreringerne i så fald heller ikke vil passe. Endelig kan den manglende registrering betyde, at kredsene først opdager, at et våben er blevet væk, når det skal anvendes ved en opgave, i forbindelse med skydetræning, eller når det indkaldes til våbeneftersyn.

Ud over puljevåben registrerede vi også et antal tjenestepistoler i våbenrummene. Det drejer sig om personligt udleverede tjenestepistoler, som politikredsene skal inddrage i forbindelse med ansattes længerevarende sygdom, orlov, suspension eller pensionering. I den tid, hvor kredsene opbevarer disse tjenestepistoler, er det kredsens ansvar at vide, hvor våbnene er, og at opbevare dem forsvarligt. På 8 hovedstationer registrerede vi inddragne tjenestepistoler i våbenrummene, som ikke var registreret i VåbenOverblik. På én hovedstation registrerede vi 45 inddragne tjenestepistoler, som ikke var registreret i VåbenOverblik. Politikredsen har oplyst, at de efterfølgende har opdateret VåbenOverblik.

25. Rigspolitiet har oplyst, at den enkelte politikreds er ansvarlig for, at der i VåbenOverblik til enhver tid er et retvisende overblik over kredsens samlede våbenbeholdning, som omfatter både de personligt udleverede tjenestepistoler og puljevåben, og hvor de er placeret i kredsene. Derudover er kredsene ansvarlige for, at VåbenOverblik til enhver tid viser det øjeblikkelige antal aktive puljevåben. Kredsene er forpligtede til at udføre de løbende registreringer, der skal til, for at ovenstående krav opfyldes.

26. Flere politikredse har påpeget, at en del af differencerne kan skyldes, at puljevåben står registreret til et fysisk lager, fx en hovedstation i en politikreds, men at våbnene reelt er fordelt på kørende materiel i kredsene. En anden årsag til differencerne kan ifølge kredsene være, at kredsene ikke registrerer, når våben tages med til skydetræning eller på øvelse.

Den manglende registrering af disse våbens faktiske placering betyder ligeledes, at beholdningsoversigten i VåbenOverblik ikke giver Rigspolitiet og politikredsene et retvisende billede af, hvad der er til stede på hovedstationerne. Rigsrevisionen finder dette uhenigtsmæssigt. Rigspolitiet har oplyst, at den vagthavende på politistationen har det operative overblik over køretøjernes fysiske placering samt den type og det antal puljevåben, der er allokeret til den enkelte patrulje. Rigspolitiet har oplyst, at VåbenOverblik alligevel ændres, så der fremover kan ske registrering af våben fordelt på kørende materiel.

Rigspolitiet har ved stikprøver undersøgt de differencer, som Rigsrevisionen har fundet. Rigspolitiet har på den baggrund bekræftet, at der er tale om fejl i registreringen af, hvor i politikredsen, de enkelte våben befandt sig, men har samtidig oplyst, at våbnene fandtes et sted i kredsen.

27. Rigspolitiet har i forlængelse af Rigsrevisionens undersøgelse sendt et brev til alle politikredse og indskærpet, at kredsene på ethvert tidspunkt skal være i stand til at oplyse, hvor et konkret våben er lokaliseret. Den enkelte kreds skal kunne fastholde våbenoverblikket også under pludseligt opståede politiaktioner, øvelsesskydninger og lignende indsatser, så de kan udføres med de rette våben, og uden at opgaveløsningen forsinkes. Kredsene har efterfølgende oplyst, at registrering af alle våben nu har fundet sted, og at der er foretaget kontrol af, at det registrerede er til stede.

Peberspray, ammunition og gas

28. Mat-sys blev taget i brug den 1. marts 2016, og politikredsene har siden skullet registrere og administrere deres beholdninger og forbrug af peberspray, ammunition og gas i systemet.

29. På ingen af de 11 hovedstationer stemte vores optællinger af peberspray, ammunition og gas med de registreringer, der fremgik af Mat-sys på dagene for vores besøg. Flere politikredse har oplyst, at de fortsat ikke er overgået til at registrere og administrere deres beholdninger og forbrug i Mat-sys. Tabel 2 viser omfanget af politikredsenes ibrugtagning af Mat-sys.

TABEL 2

OMFANGET AF POLITIKREDSENES IBRUGTAGNING AF MAT-SYS TIL REGISTRERING AF PEBERSPRAY, AMMUNITION OG GAS

Antal kredse, som ikke var begyndt at registrere på tidspunktet for Rigsrevisionens besøg	6
Antal kredse, som var begyndt at registrere, men som ikke var overgået til fuld administration på tidspunktet for Rigsrevisionens besøg	2
Antal kredse, som var overgået til fuld registrering og administration på tidspunktet for Rigsrevisionens besøg	3
I alt	11

Kilde: Rigsrevisionen.

Det fremgår af tabel 2, at 6 politikredse på tidspunktet for vores besøg endnu ikke var overgået fuldstændigt til at registrere i Mat-sys, idet én eller flere af beholdningerne af peberspray, ammunition og gas ikke var registreret i Mat-sys.

2 politikredse havde taget Mat-sys delvist i brug på tidspunktet for vores besøg. Disse kredse havde lagt registreringer for peberspray, ammunition og gas ind i Mat-sys, men var enten ikke begyndt at administrere i systemet eller førte fortsat et slags dobbelt bogholderi, idet kredsene også førte registreringer i Excel. De registreringer, der var i Mat-sys, stemte dog ikke med de faktiske beholdninger.

3 politikredse var overgået til udelukkende at registrere og administrere peberspray, ammunition og gas i Mat-sys på tidspunktet for vores besøg, dvs. at kredsene ikke sideløbende førte andre lokale registreringer i fx Excel. Registreringerne i de 3 kredse stemte dog ikke med de faktiske beholdninger.

30. Vores optælling viser, at differencerne mellem det, der fysisk var til stede på hovedstationerne, og det, der var registreret i Mat-sys, svinger meget. Flere af politikredsenes har oplyst, at differencerne på ammunition og gas skyldes, at kredsene ikke hidtil løbende har justeret, hvad de forbruger til skydetræning og øvelser.

Det fremgår af Rigspolitiets *Politik for beredskabsmateriel*, at det er Rigspolitiet, der har ansvaret for løbende at ajourføre information om politiets samlede behov for beredskabsmateriel, herunder ammunition. Politikredsenes har dog ansvaret for at bidrage med prognoser for fx den mængde ammunition, som kredsene forventer at skulle bruge, og prognoserne skal være sagligt begrundede og analytisk betingede. Rigsrevisionen finder, at det forudsætter, at kredsene fører regnskab med den ammunition, de får ind, og det løbende forbrug, så de til stadighed har et overblik over deres beholdninger og forbrugsmønstre.

Differencerne vedrørende ammunitionen er i de fleste politikredse flere tusinde patroner, men noget mindre for peberspray og gas. Enkelte steder er differencen mellem den registrerede og den faktisk opbevarede mængde dog meget stor, jf. boks 1.

BOKS 1

EKSEMPLER PÅ DIFFERENCER VED RIGSREVISIONENS OPTÆLLING AF AMMUNITION

På én hovedstation talte vi en større mængde patroner til øvelsesbrug, men ifølge Mat-sys skulle der have været mere end 7 gange så mange af den pågældende patronetype på stationen. Politikredsen har ikke oplyst, hvad årsagen til differencen er.

På en anden hovedstation talte vi i januar 2017 en mængde gas til brug ved politiets indsatser. I 4 ud af 5 tilfælde var gassen udløbet mellem januar 2015 og december 2016. Af Mat-sys fremgik det endvidere, at stationen skulle have mere end dobbelt så meget af denne type gas på lager, dog uden angivelse af udløbsdato. Derudover havde stationen mere end 3 gange så meget andet gas liggende, som ikke fremgik af Mat-sys, idet der ikke er oprettet kategorier herfor i Mat-sys.

En tredje hovedstation havde mere end dobbelt så mange peberspray registreret i Mat-sys, end de reelt rådede over på lageret. Ifølge politikredsen skyldes det, at kredsen af tekniske årsager ikke har kunnet opdatere dem som udleveret i Mat-sys.

UDLØBET GAS

Gas har en holdbarhed på 2-5 år. Den overskredne holdbarhed påvirker rækkevidden, så gasserne fx kun kan nå kortere distancer. Gasserne bliver dog efter det oplyste ikke mere eller mindre virkningsfulde som følge af den overskredne holdbarhed.

31. Blandt det gas, vi registrerede, var en del udløbet. Politikredsene har oplyst, at de bruger det udløbne gas til deres interne øvelser. Kategorierne for gas i Mat-sys indeholder ikke en angivelse af udløbsdato på gasarterne. Det udløbne gas lå flere steder sammenblandet med det holdbare gas, og enkelte steder lå det udløbne gas pakket klar til politiets indsatser.

32. Vores optælling viser også, at politikredsene generelt har betydeligt mere ammunition og gas, end der er registreret i Mat-sys. Rigspolitiet har oprettet en række kategorier til forskellige typer ammunition og gas i Mat-sys. I mange kredse har de dog flere andre slags ammunition og gas liggende, end der er kategorier for. Kredsene har derfor ikke mulighed for at registrere al deres ammunition og gas i Mat-sys. Enkelte kredse har derudover oplyst, at den ikke-registrerede ammunition er gammel ammunition, der venter på at blive destrueret. På vores besøg lå det dog uagtet i originale pakker blandt den ammunition, kredsene løbende bruger, uden markering af, at det var udtaget til destruktion.

33. Rigspolitiet har i forlængelse af Rigsrevisionens undersøgelse sendt et brev til alle politikredse og indskærpet, at al ammunition og gas og forbrug heraf skal registreres, og at dette også gælder ammunition og gas, der opbevares med henblik på destruktion. Kredsene har herefter bekræftet, at al ammunition og gas pr. 1. marts 2017 er registreret i Mat-sys.

RESULTATER

Undersøgelsen viser, at Rigspolitiet ikke har sikret, at politikredsene foretager en fuldstændig og systematisk registrering i de 2 systemer, til trods for at Mat-sys siden den 1. marts 2016 og VåbenOverblik siden den 5. september 2016 har skullet understøtte politiets operative opgavevaretagelse. VåbenOverblik og Mat-sys giver dermed ikke et til alle tider opdateret overblik over placeringen af kredsens våben eller af beholdningen og placeringen af kredsens ammunition.

I forbindelse med de uanmeldte besøg på hovedstationerne i 11 politikredse registrerede Rigsrevisionen en difference på 518 våben, idet 242 våben ikke var til stede på hovedstationerne, selv om de i VåbenOverblik stod registreret som værende til stede, og 276 våben var til stede, selv om de ikke var registreret i VåbenOverblik. Der er ikke sammenfald mellem de våben, der manglede under vores besøg, og de våben, som var i overskud i forhold til registreringerne i VåbenOverblik, hverken på type eller i antal. Der kunne således mangle fx puljevåben, mens der til gengæld var for mange tjenstepistoler i forhold til det registrerede.

8 ud af 11 politikredse er endnu ikke overgået helt til at registrere og administrere i Mat-sys, og i de kredse, der er overgået til at bruge Mat-sys, stemte registreringerne af peberspray, ammunition og gas ikke med de faktiske beholdninger, som vi talte på hovedstationerne. Flere kredse havde også gas, der var udløbet, liggende klar til brug ved politiets indsatser.

Undersøgelsen viser også, at Rigspolitiet ikke har kvalitetssikret registreringerne vedrørende våben før, under og efter overgangen til VåbenOverblik.

2.2. POLITIETS BORTKOMNE VÅBEN

34. Vi har undersøgt, om Rigspolitiet har klare retningslinjer for håndtering af bortkomne våben.

35. Vi har i denne del af undersøgelsen taget udgangspunkt i, at det i et sikkerhedsperspektiv er centralt, at politiet hurtigst muligt opdager, når et våben bortkommer, og at politiet hurtigst muligt forsøger at finde våbnet, før eventuelle uvedkommende finder våbnet og i værste fald benytter og volder skade med våbnet.

36. Rigspolitiet har oplyst, at politiet ikke har særskilte retningslinjer eller procedurer, som politikredsene og de enkelte betjente skal følge, hvis politiets våben bortkommer. Rigspolitiet har oplyst, at proceduren ved bortkomst af våben følger de almindelige retningslinjer i politiet og bl.a. indebærer, at betjenten skal orientere sin overordnede, som skal orientere den lokale ledelse, der herefter skal indberette bortkomsten til Rigspolitiet og sikre, at der bliver iværksat tiltag for at finde våbnet.

37. Undersøgelsen viser, at proceduren ikke har givet Rigspolitiet et korrekt overblik over omfanget af våben, som politiet mister. Rigspolitiet har i forbindelse med Rigsrevisionens undersøgelse oplyst, at der både er tilfælde, hvor Rigspolitiet ikke har registreret bortkomne våben inden for en acceptabel tidsperiode, og tilfælde, hvor Rigspolitiet slet ikke har registreret bortkomne våben. Rigspolitiet har oplyst, at det skyldes, at politikredsen ikke har indberettet våbnets bortkomst til Rigspolitiet, eller at Rigspolitiet ved en fejl ikke har registreret kredsens indberetning.

Rigsrevisionen har ved gennemgang af materiale fra Rigspolitiets våbeneftersyn set en række eksempler på, at politikredsene enten har været længe om at orientere Rigspolitiet om bortkomne våben, eller at de ikke har orienteret Rigspolitiet, som således først er blevet klar over bortkomsterne i forbindelse med våbeneftersyn. Boks 2 viser et eksempel på et våbens midlertidige forsvinden i en kreds.

BOKS 2

EKSEMPEL PÅ BORTKOMMET OG GENFUNDET PERSONLIGT UDLEVERET TJENESTEPISTOL

En medarbejder gik på orlov og afleverede sin pistol på politistationen (Rigsrevisionen er ikke bekendt med tidspunktet for orlovens begyndelse). Medarbejderen tog sin afsked under orloven og vendte ikke tilbage. Ved Rigspolitiets våbeneftersyn i maj 2014 blev våbnet ikke fremvist, og det blev derved opdaget, at pistolen manglede. I februar 2015 – 9 måneder senere – blev våbnet fundet i nogle "gemmer" på en politistation sammen med medarbejderens stav, håndjern og mobiltelefon.

Kilde: Rigspolitiets materiale vedrørende våbeneftersyn.

38. Det fremgår af materiale fra Rigspolitiet, at bortkomst af skarpe våben bl.a. sker i forbindelse med, at betjente går på orlov, pension eller tilsvarende. Rigspolitiet har i den forbindelse oplyst, at våbnene "forsvinder" i den logistiske håndtering internt i politiet. Boks 3 indeholder 3 eksempler på omstændighederne ved bortkomst af politiets våben.

BOKS 3

EKSEMPLER PÅ PERSONLIGT UDLEVEREDE TJENESTEPISTOLER, DER ER FORSVUNDET FRA POLITISTATIONER

I forbindelse med Rigspolitiets våbeneftersyn i en politikreds i oktober 2010 blev det konstateret, at en personligt udleveret tjenestepistol ikke var til stede. Pistolen tilhørte en politiassistent, der havde været på orlov siden august 2008. Efter en gennemsøgning af politistationens våbenrum blev det konstateret, at pistolen ikke kunne findes, men først i januar 2011 anmeldte kredsen, at pistolen var bortkommet. Pistolen er fortsat ikke fundet.

Under en politiassistentens barselsorlov blev dennes personligt udleverede tjenestepistol opbevaret i politistationens våbenrum. En kollega sørgede for at få pistolen til og fra det obligatoriske våbeneftersyn hos Rigspolitiet i juni 2013. Ved politiassistentens returnering fra barselsorloven i oktober 2013 var pistolen forsvundet fra våbenrummet, hvorefter den blev anmeldt stjålet i november 2013. Pistolen er fortsat ikke fundet.

I marts 2013 konstaterede en politiassistent, at dennes tjenestepistol var forsvundet fra en våbenopbevaringsskuffe på politistationen i forbindelse med en intern flytning af medarbejdernes våbenskuffer. Først i juni 2013 blev pistolen anmeldt bortkommet, og der blev igangsat en eftersøgning af pistolen på 2 af kredsens politistationer. I august 2013 blev alle ledere i kredsen anmodet om at sørge for gennemsøgning i deres egne afdelinger, og i september 2013 blev der foretaget en eftersøgning på fælles lokaliteter i kredsen. I marts 2014 blev det konkluderet, at eftersøgningen var gennemført uden held. Sagen blev henlagt i november 2014. Pistolen er fortsat ikke fundet.

Kilde: Politiets anmeldelsesrapporter over bortkomne våben.

39. Rigspolitiet har i løbet af undersøgelsen givet Rigsrevisionen forskellige oplysninger om antallet af bortkomne våben. I november 2016 oplyste Rigspolitiet, at politiet i perioden 2010-2016 havde mistet 39 våben, der fortsat var bortkommet.

I februar 2017 indhentede Rigsrevisionen oplysninger fra 11 politikredse om antallet af våben, som de enkelte kredse havde mistet i perioden 2010-2016. Kredsene oplyste i den forbindelse om flere bortkomne våben, der ikke fremgik af Rigspolitiets første opgørelse til Rigsrevisionen. Ultimo februar 2017 modtog Rigsrevisionen derfor en ny opgørelse fra Rigspolitiet, der dels korrigerede og øgede antallet af bortkomne våben i forhold til den tidligere opgørelse, dels medtog både genfundne og fortsat bortkomne våben. Af den korrigerede opgørelse fremgår det samlet set, at 64 våben er bortkommet i perioden 2010-2016, heraf er 44 fortsat bortkommet. 17 af de bortkomne våben er skarpe våben, hvoraf 8 fortsat mangler.

Kasse med løse våben i en politikreds.

Foto: Rigsrevisionen

40. I april 2014 anmodede Folketingets Retsudvalg om en opgørelse over, hvor mange våben politiet, herunder politiets specialstyrker, aktionsgrupper, PET mfl., havde mistet i 2012 og 2013, og som ikke siden var fundet. Justitsministeren svarede, at 10 våben var bortkommet i perioden 2011-2013. Rigsrevisionen har bedt Rigspolitiet om dokumentation for opgørelsen til Retsudvalget. Rigspolitiet har oplyst, at det ikke er muligt at finde dokumentationen. Samtidig har Rigspolitiet på baggrund af opgørelserne til Rigsrevisionen i løbet af undersøgelsesperioden erkendt, at der var fejl i justitsministerens svar til Retsudvalget i 2014, og at der retteligt var tale om 15 bortkomne våben. Rigspolitiet har oplyst, at 7 af de 15 våben er genfundet. Rigspolitiet har orienteret Justitsministeriet om de konstaterede fejl med henblik på at berigtige oplysningerne over for Retsudvalget.

41. Rigspolitiet har i forbindelse med Rigsrevisionens undersøgelse oplyst, at de vil tilrettelægge en ny procedure for, hvordan politiet skal håndtere bortkomst af våben. Derudover har Rigspolitiet i et brev til politikredsene indskærpet, at information om bortkomne og genfundne våben skal indberettes til Rigspolitiet med det samme, og at kredsene altid skal indsende dokumentation for igangsatte efterforskningstiltag. Endelig har Rigspolitiet indskærpet, at alle løse våben skal sendes til Rigspolitiet og gøres ikke-funktionsdygtige samt registreres eller alternativt destrueres.

RESULTATER

Undersøgelsen viser, at Rigspolitiet ikke har særskilte retningslinjer eller procedurer for tilfælde, hvor politiet af den ene eller den anden grund mister våben. Der gælder ifølge Rigspolitiet såkaldte almindelige retningslinjer for sådanne situationer.

De almindelige retningslinjer har ikke sikret Rigspolitiet et samlet overblik over, hvor mange våben politiet har mistet i perioden 2010-2016. Rigspolitiet har i løbet af undersøgelsen givet forskellige oplysninger om antallet af bortkomne våben. Det senest oplyste er, at 64 våben er bortkommet i perioden 2010-2016. Det samlede antal våben, der fortsat er bortkommet, er 44, hvoraf 8 er skarpe våben. Rigspolitiets manglende overblik over bortkomne våben har haft som konsekvens, at justitsministeren i 2014 gav fejlagtige oplysninger til Folketingets Retsudvalg.

Undersøgelsen viser også, at politikredsene har mistet våben, og at våben har været væk i længere perioder, uden at kredsene har orienteret Rigspolitiet herom.

2.3. POLITIETS EFTERSYN AF VÅBEN

42. Vi har undersøgt, om Rigspolitiet har sikret, at der løbende er gennemført systematiske eftersyn af politiets våben med det formål at sikre, at alle politiets våben er i politiets varetægt og derudover er fuldt funktionelle.

43. Det fremgår af *Reglement for Politiets skydeledere*, at Rigspolitiet og politikredsene hver især har roller og ansvar i forhold til at gennemføre eftersyn af politiets våben. Der er således et eftersyn, som Rigspolitiet skal gennemføre hvert 2. år, og et andet, som kredsene skal gennemføre én gang om året. Begge eftersyn har til formål at sikre, at alle politiets våben er i politiets varetægt, og at våbnene er vedligeholdte og fuldt funktionelle.

Våbeneftersyn tjener dermed 2 formål, der handler om henholdsvis tilstedeværelse og funktionalitet. Politiet skal have et opdateret overblik over, hvor våbnene er, og de skal fungere, når politiet skal bruge dem.

Rigspolitiets våbeneftersyn i politikredsene hvert 2. år

44. Undersøgelsen viser, at Rigspolitiet med enkelte undtagelser har gennemført eftersyn i politikredsene hvert 2. år i perioden 2010-2016, og at disse eftersyn har omfattet alle våben – både personligt udleverede tjenestepistoler og puljevåben. Undtagelserne omfatter et planlagt våbeneftersyn i en kreds, som blev udskudt efter terrorhændelserne i februar 2015. Dette eftersyn blev i stedet gennemført i 2016. Derudover har Rigsrevisionen for et våbeneftersyn i en anden kreds ikke modtaget dokumentation for, at alle våben blev eftersat, og at eftersynet blev afsluttet.

FUNKTIONELLE VÅBEN

At våben er vedligeholdte og fuldt funktionelle betyder, at de fungerer efter hensigten, fx at de sigter korrekt, så de uden afvigelse rammer efter hensigten, og at de ikke er så snavsede og rustne, at det kan påvirke funktionaliteten. Periodisk må politiet kassere våben. I perioden 2010-2016 kasserede Rigspolitiet 27 våben.

45. Undersøgelsen viser også, at mange politikredse hvert år overskrider den frist, som Rigspolitiet har sat for kredsens fremvisning af våben. Fristen fremgår af en procedure, som Rigspolitiet i 2010 fastlagde for sine våbeneftersyn, jf. boks 4.

BOKS 4

PROCEDUREN FOR RIGSPOLITIETS VÅBENEFTERSYN

- Rigspolitiet indkalder politikredsen med minimum 2-3 måneders varsel.
- Rigspolitiet gennemfører eftersynet på kredsens hoved- og lokalstationer.
- Rigspolitiet sender en eftersynsrapport til kredsens, der bl.a. viser, hvilke våben der mangler at blive eftersat, hvorefter kredsens har 4 uger til at fremvise resten.
- Hvis kredsens ikke har fremvist alle de restante våben efter 4 uger, rykker Rigspolitiet kredsens. Kredsens får herefter 2 uger til skriftligt at redegøre for de eventuelle fortsat manglende våben.
- Rigspolitiet sender en afslutningsrapport, når alle kredsens våben er blevet eftersat eller redegjort for.

Kilde: Rigspolitiets skriftlige orientering til politikredse den 24. november 2010.

Nogle politikredse har overholdt den fastsatte frist for fremvisning af våben til eftersyn, men det generelle billede er markante overskridelser af fristen. I 2010 tog det således Rigspolitiet 1 år at gennemføre processen med eftersyn af våben i 7 kredse. Siden da er sagsbehandlingstiden faldet og har i de følgende år ligget på mellem 4 uger og 7 måneder. Rigspolitiets våbeneftersyn i 2016 er endnu ikke afsluttet, men Rigsrevisionen kan på baggrund af materiale fra Rigspolitiet konstatere, at våbeneftersyn, som blev gennemført i maj og juni 2016, endnu ikke er afsluttet pr. april 2017.

46. Politikredse angiver forskellige årsager til, at de ikke fremviser våbnene til Rigspolitiet rettidigt. Det kan være travlhed, kurser, eller at de medarbejdere, der benytter våbnene, er udsendt til bevogtningsopgaver, fx ved grænsen, jf. eksemplet i boks 5.

BOKS 5

EKSEMPEL PÅ FORKLARING PÅ MANGLENDE FREMVISNING AF VÅBEN VED ET VÅBENEFTERSYN

Rigspolitiet gennemførte våbeneftersyn i en politikreds i august 2016. I januar 2017 var eftersynet ikke afsluttet. Kredsens har givet følgende forklaring til Rigspolitiet:

"Som du sikkert ved, mangler vi at fremvise ca. 40 våben. Langt de fleste var med ejermænd M/K ved grænsen eller på kursus, så vi er nødt til at behandle dem pænt. Jeg har tænkt mig, at du giver mig 3-4 datoer, hvor dine våbenmekanikere har tid, og så kommer vi forbi med et antal våben på disse dage, da vi jo ikke kan "grounde" ca. 40 mand på én gang".

Kilde: Uddrag af e-mail fra politikredsen til Rigspolitiet.

47. Rigspolitiet skal også gennemføre våbeneftersyn hos Rigspolitiets egne afdelinger hvert 2. år.

Der er gennemført 17 våbeneftersyn i perioden 2010-2016. For 6 af disse eftersyn fremgår det ikke klart af det modtagne materiale, om eftersynene er afsluttet. For 2 af de 6 eftersyn er det vanskeligt at afgøre, om eftersynene reelt er gennemført. Derudover er det ikke muligt at afgøre, om Rigspolitiet har gennemført eftersyn i alle relevante afdelinger i Rigspolitiet i perioden.

Ligesom det er tilfældet i politikredsene, har også Rigspolitiets afdelinger været meget lang tid om at fremvise de våben, som ikke blev eftersat ved Rigspolitiets våbeneftersyn. Der er tilsvarende eksempler på, at 6-ugers-fristen blev overholdt, men også eksempler på eftersyn, som først blev afsluttet 8 måneder efter fristens udløb.

48. Den manglende overholdelse af fristen betyder, at Rigspolitiet i perioder på helt op til 1 år ikke har kunnet få vished om, hvorvidt alle våben var i politiets varetægt, og om de var egnede til brug. Det fremgår også af materiale, som Rigsrevisionen har modtaget, at Rigspolitiet gentagne gange har opfordret politikredsene til at overholde fristerne og har påpeget, at den lange sagsbehandlingstid er en væsentlig ulempe for såvel kredsene som Rigspolitiet og skal søges nedbragt.

Politikredsenes årlige våbeneftersyn

49. Vi har undersøgt, om politikredsene én gang om året har gennemført det lokale våbeneftersyn, hvor kredsene selv er ansvarlige for at efterse de våben, som kredsene råder over. Kredsene har svaret meget forskelligt:

- 5 kredse har henvist til Rigspolitiets våbeneftersyn og har ikke oplyst om egne eftersyn.
- 3 kredse har svaret, at de gennemfører eftersyn af de personligt udleverede tjenestepistoler ved de halvårige tjenesteskydninger, men at puljevåben ikke efterses årligt.
- 3 kredse har svaret, at deres puljevåben er blevet kontrolleret én gang om året, og at de personligt udleverede tjenestepistoler er blevet kontrolleret 2 gange årligt.

Politikredsenes svar viser, at de har forskellige opfattelser af, hvad det lokale våbeneftersyn omfatter, og hvordan det skal gennemføres. Kun 3 kredse har svaret, at de gennemfører et fuldt eftersyn af alle våben årligt – både personligt udleverede tjenestepistoler og puljevåben. Ingen af kredsene har dokumentation for, at de har gennemført lokale våbeneftersyn.

50. Rigspolitiet har oplyst, at det lokale våbeneftersyn kan foregå i forbindelse med politikredsens 2 årlige tjenesteskydninger. Undersøgelsen viser, at Rigspolitiet følger op på, om medarbejderne har gennemført skydningen, men ikke om eftersynene er blevet gennemført.

51. Rigspolitiet har i forlængelse af Rigsrevisionens undersøgelse sendt et brev til alle politikredse og indskærpet, at kredsene skal gennemføre lokale våbeneftersyn, og at gennemførte eftersyn skal dokumenteres.

RIGSPOLITIETS EGNE AFDELINGER

Rigspolitiets egne afdelinger er fx Politiskolen og Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK).

TJENESTESKYDNING

Alle ansatte i politiet, der bærer våben, skal mindst 2 gange årligt træne deres skydefærdigheder. I efteråret 2016 blev der indført en obligatorisk skydetest, som skytten skal bestå. Det er Rigspolitiet, der har fastsat kravene i skydetesten.

RESULTATER

Undersøgelsen viser, at Rigspolitiet med en enkelt undtagelse har gennemført våbeneftersyn i politikredsene hvert 2. år i perioden 2010-2016, og at eftersynene har omfattet alle våben – både personligt udleverede tjenestepistoler og puljevåben.

Nogle politikredse har overholdt den fastsatte frist for fremvisning af våben til Rigspolitiet, men det generelle billede er markante overskridelser af fristen for fremvisning af våben til eftersyn på op til 1 år. Det gælder både for kredsene og for Rigspolitiets egne afdelinger. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at kredsene og Rigspolitiets afdelingers manglende overholdelse af frister for fremvisning har konsekvenser for Rigspolitiets overblik over politiets våben.

Undersøgelsen viser også, at Rigspolitiet og de enkelte politikredse hver især har forskellige opfattelser af eller tilgange til, hvad det lokale våbeneftersyn omfatter, og hvordan det skal gennemføres, herunder om kun et udvalg eller alle våben skal efterses. Undersøgelsen viser desuden, at kun 3 kredse gennemfører et årligt eftersyn af alle våben, hvor det sikres, at våbnene er i kredsens varetægt, og at de er vedligeholdt og egnede til brug. Rigspolitiet følger ikke op på, om eller hvordan kredsene gennemfører de lokale våbeneftersyn.

2.4. POLITIETS OPBEVARING AF VÅBEN

52. Vi har undersøgt, om Rigspolitiet har udarbejdet centrale retningslinjer, der understøtter, at politikredsene opbevarer politiets våben og ammunition forsvarligt.

Vi har i denne del af undersøgelsen taget udgangspunkt i, at det ud fra et sikkerhedshensyn er centralt, at politiets våben og ammunition opbevares, så uvedkommende ikke kan få adgang hertil. Dette hensyn skal afvejes i forhold til politikredsene operative opgavevaretagelse, som bl.a. afhænger af, at mandskabet i den enkelte kreds kan få adgang til våben og ammunition, når situationen kræver det. Rigspolitiet har oplyst, at det er kredsene, der skal foretage denne afvejning.

53. Rigspolitiet udarbejdede i 2004 retningslinjer for, hvordan politikredsene skal opbevare politiets tjenestepistoler. Det fremgår af disse retningslinjer, at politidirektøren i hver kreds har ansvaret for puljevåben og tilhørende ammunition, mens den enkelte betjent har ansvaret for sin personligt udleverede tjenestepistol. Rigspolitiet har derudover oplyst, at politidirektøren i overensstemmelse med Rigspolitiets retningslinjer skal fastsætte lokale retningslinjer for opbevaring af våben og ammunition.

Det fremgår af Rigspolitiets retningslinjer, at våben og ammunition skal opbevares forsvarligt på et tørt og ikke for varmt sted. Derudover er der forskellige krav, alt efter om den enkelte politistation er døgnbemandet eller ej. Der er primært tale om tekniske krav til graden af sikkerhed i de skabe eller rum, hvor puljevåben opbevares. Personligt udleverede tjenestepistoler og ammunition skal som minimum opbevares i et aflåst skab/en aflåst skuffe i et lokale, der er under særligt opsyn, og som uvedkommende ikke har adgang til.

54. Rigsrevisionen finder, at Rigspolitiets retningslinjer er meget overordnede og efterlader en række spørgsmål i forhold til, hvad der er bedste praksis i forhold til opbevaring af våben og ammunition. Dette understøttes af en intern kontrolrapport fra en politikreds fra oktober 2016, hvor det fremgår, at kredsen har taget kontakt til Rigspolitiet ad 2 omgange med henblik på afklaring og uddybning af indholdet i retningslinjerne. Det fremgår af rapporten, at kredsen i første omgang fik oplyst af Rigspolitiet, at retningslinjerne vedrørende sikring af våbenrum på daværende tidspunkt ikke var fuldendte. I anden omgang fik kredsen oplyst en række mere præcise krav af Rigspolitiet. Herefter har kredsen afventet en skriftlig uddybning fra Rigspolitiet vedrørende krav til sikring af våbenrum.

55. Undersøgelsen viser, at 3 ud af 11 politikredse har udarbejdet lokale skriftlige retningslinjer, der vedrører håndtering af våben. De lokale retningslinjer er indholdsmæssigt forskellige, men har alle en mere eller mindre overordnet karakter.

56. Da det ikke er muligt at få et indtryk af alle politikredsenes tilgang til sikker opbevaring af våben og ammunition udelukkende på baggrund af skriftlige kilder, har vi undersøgt, hvordan de 11 kredse i praksis opbevarer våben og ammunition.

Undersøgelsen viser, at praksis for adgang og overvågning varierer, herunder i forhold til, hvor mange der har adgang. Fx er der nogle politikredse, hvor alle medarbejdere inkl. administrative medarbejdere har adgang til rum med våben og ammunition, mens adgangen i andre kredse er begrænset til en mindre personkreds.

57. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at der kan være god grund til, at politikredsenes ikke har grebet sikkerhedsspørgsmålet an på samme måde. Det er samtidig Rigsrevisionens opfattelse, at det er vigtigt, at kredsen analyserer og tager konkret stilling til valg af sikkerhedsforanstaltninger i forhold til opbevaring af våben og ammunition.

Eksemplet i boks 6 fra Rigsrevisionens gennemgang af materiale viser, et det er vigtigt, at politikredsen har overblik over, hvem der har adgang til rum med våben og ammunition. Eksemplet stammer fra en kreds, der ikke har udarbejdet lokale retningslinjer.

BOKS 6

EKSEMPEL PÅ MANGLENDE REGISTRERING AF UDLEVEREDE NØGLER TIL ET VÅBENRUM

Politikredsen har oprindeligt fået lavet et antal nøgler, der giver adgang til våbenrummet. Kredsen har registreret, hvilke medarbejdere der har fået udleveret halvdelen af disse nøgler. Kredsen ved ikke, hvem der har den anden halvdel af nøglerne.

Eksemplet i boks 7 viser, at fraværet af sikkerhedsbestemmelser kan medføre, at politiet mister våben. Politikredsen har fortsat ikke lokale retningslinjer for våben.

BOKS 7

EKSEMPEL PÅ TAB AF 3 POLITIVÅBEN SOM FØLGE AF MANGLENDE SIKKERHEDSPROCEDURER

"Våbnenes bortkomst er efter kredsens opfattelse meget beklagelig, men først og fremmest et udtryk for manglende sikkerhedsprocedurer, hvorfor våbnene kan være forlagt efter brug. Der er således ingen konkret mistanke om, at nogen tidligere eller nuværende ansatte skulle have fjernet eller tilegnet sig våbnene".

Kilde: Politikredsens skriftlige orientering til Rigspolitiet om 3 bortkomne våben.

58. Rigsrevisionen har i forbindelse med undersøgelsen set eksempler på, at 6 politikredse opbevarer haglgeværer og rifler, som efter det oplyste tilhører enten privatpersoner eller den lokale politiidrætsforening, sammen med kredsens puljevåben. Rigspolitiet har i forbindelse med undersøgelsen oplyst, at der ikke må opbevares privatpersoners eller private foreningers våben i politiets våbenrum.

Eksemplet i boks 8 bygger på observationer, som Rigsrevisionen selv har gjort ved besøg i våbenrummet i en politikreds i forbindelse med optælling af våben.

BOKS 8

EKSEMPEL PÅ PRIVAT VÅBEN, DER BLEV OPBEVARET I ET VÅBENRUM

Under vores optælling i våbenrummet i en politikreds registrerede vi et haglgevær, som kredsens ikke umiddelbart kendte til. Kredsens har efterfølgende oplyst, at de ikke har kunnet finde frem til ejeren af haglgeværet. Kredsens vil undersøge muligheden for at inddrage og ombygge haglgeværet, så det fremover kan benyttes til uddannelse.

59. Rigspolitiet har oplyst, at de fremadrettet vil fastlægge de nødvendige rammer for politikredsens arbejde med at fastlægge lokale retningslinjer for opbevaring af våben og ammunition.

RESULTATER

Undersøgelsen viser, at Rigspolitiet siden 2004 har haft overordnede retningslinjer for politikredsens opbevaring af politiets tjenestevåben. Rigspolitiet forventer derudover, at den enkelte politidirektør fastsætter lokale retningslinjer for opbevaring af våben og ammunition. 3 ud af 11 kredse har udarbejdet lokale retningslinjer, der adresserer kredsens håndtering af våben.

Rigsrevisionen har i forbindelse med undersøgelsen set adskillige eksempler på, at der er behov for yderligere retningslinjer for, hvordan politiet opbevarer våben og ammunition, så der er mindst mulig risiko for, at våben bortkommer.

2.5. POLITIETS OPBEVARING AF KOSTERVÅBEN

60. Vi har undersøgt, om politikredsene har et retvisende overblik over, hvor alle kostervåben i deres varetægt befinder sig.

Ud over politiets egne våben opbevarer politikredsene også en del kostervåben. Ligesom med politiets egne våben kan det få alvorlige konsekvenser, hvis kostervåben forsvinder eller falder i de forkerte hænder. Konsekvenserne relaterer sig både til sikkerheden i samfundet, men også til politiets efterforskning og eventuelle retsforfølgning af kriminelle handlinger. Det er derfor vigtigt, at politiet sikrer, at også kostervåben opbevares forsvarligt.

KOSTERVÅBEN

Kostervåben kan fx være knive, køller og skydevåben. I lighed med resten af undersøgelsen omhandler afsnittet om kostervåben kun våben med patronanvendelse.

Kostervåben.

Foto: Rigsrevisionen

DEN UAFHÆNGIGE POLITIKLAGEMYNDIGHED (DUP)

DUP er uafhængig af både politi og anklagemyndighed og har bl.a. til opgave at efterforske strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten.

61. Det fremgår af årsberetningen for 2014 fra Den Uafhængige Politiklagemyndighed (DUP), at DUP jævnligt undersøger sager vedrørende koster generelt, fx konfiskerede pengebeløb, møbler og våben, som er forsvundet, mens de var i politiets varetægt. DUP konstaterede, at retningslinjer for optælling, registrering og opbevaring af koster ikke er blevet fulgt. DUP påpegede, at det er særdeles vigtigt, at Rigspolitiet og politikredsene sikrer, at der eksisterer klare retningslinjer og procedurer for håndtering og dokumentation af koster, og at retningslinjerne efterleves.

DUP's opfølgning i årsberetningen for 2016 viser, at flere politikredse har fornyet deres retningslinjer og strammet procedurerne op, men at der fortsat er behov for, at kredsene og Rigspolitiet har fokus på, at der sker en korrekt og grundig håndtering af koster.

62. Vi har undersøgt forholdene omkring kostervåben på 10 hovedstationer, og på 5 af stationerne har vi foretaget en optælling af alle kostervåben, der kan betegnes som skydevåben.

KOSTERRAPPORT

En kosterrapport beskriver, hvilke effekter politiet har taget i sin varetægt og omstændighederne herfor, fx hvor de blev fundet, og om det er koster fra et gerningssted eller et dødsbo.

Undersøgelsen viser, at på ingen af de 5 hovedstationer stemte det antal våben, vi registrerede, med det antal, der burde være til stede ifølge de kosterrapporter, som politikredsene registrerer deres koster i. I én kreds registrerede vi fx 32 kostervåben, mens det af kredsens kosterrapporter fremgik, at der burde være 43 våben til stede i våbenkosterrummet. Dermed var det ikke muligt at lokalisere 11 kostervåben, som ifølge kredsens egne registreringer burde være i kredsens varetægt.

63. De differencer, vi så, drejer sig både om våben, vi registrerede som værende til stede i våbenkosterrummene, men som ikke stod registreret på kosterrapporter, og våben, der ifølge kosterrapporterne burde være til stede i våbenkosterrummene, men som ikke var det. Politikredsene har bl.a. oplyst, at det skyldes, at våbnene ved en fejl ikke var i våbenkosterrummene, uden at dette dog var påført kosterrapporterne, eller at våbnene umiddelbart ikke kunne findes. Én kreds formoder, at de manglende våben enten er udleveret til ejeren eller er destrueret, og at det ved en fejl ikke er påført kosterrapporterne.

Rigspolitiet har oplyst, at hvis et våben bortkommer, mens det er i politiets varetægt, skal det efterlyses. Rigspolitiet har videre oplyst, at det ikke har været muligt at foretage en manuel gennemgang af kosterrapporterne, men at Rigspolitiet ikke har registreringer af, at kostervåben skulle være bortkommet fra våbenkosterrum i perioden 2010-2016.

64. Det fremgår af *Regnskabsinstruks for politi og anklagemyndighed*, at koster skal opbevares fysisk adskilt fra andre effekter, herunder fra tjenestepistoler og anden statslig ejendom, således at så få personer som muligt har adgang til kosterne.

Undersøgelsen viser, at adgangen til våbenkosterrummet på 8 ud af de 10 hovedstationer er begrænset til 2-10 medarbejdere. På de sidste 2 hovedstationer er det dog alle, der kan tilgå rummet. Det skyldes, at én af stationerne har sine kostervåben placeret i aflåste skabe i samme rum som stationens puljevåben, hvorfor alle politikredsens våbenbærende politibetjente har adgang til rummet såvel som en række administrative medarbejdere, der forvalter kostervåbnene. Den anden station har udstedt 48 nøglekort med adgang til våbenkosterrummet, hvoraf de 14 kort har karakter af lånekort, fx til hele afdelinger, hvorfor det ikke vil kunne dokumenteres, hvem der reelt har haft adgang til rummet.

65. Det fremgår af Rigspolitiets koncept for intern kontrol, at politikredsenes controllere skal gennemføre minimum én årlig kontrol af koster. Rigspolitiet har udarbejdet en vejledning om, hvordan kontrollen med koster skal udføres. Det fremgår af vejledningen, at den er frivillig at benytte, men at den beskrevne metode efter Rigspolitiets vurdering vil resultere i en fyldestgørende gennemgang af området. Uddrag fra vejledningen er gengivet i boks 9.

BOKS 9**RIGSPOLITIETS VEJLEDNING OM KONTROL AF KOSTER**

Ifølge vejledningen skal controlleren kontrollere, om politikredsens registreringspraksis for koster og opbevaring heraf sikrer en stabil og korrekt håndtering af koster i henhold til givne regler. Kontrollen omhandler en gennemgang af kosteradministrationen på hvert enkelt kosterkontor.

Ifølge vejledningen skal controlleren udtage 2 stikprøver, som hver især udgør minimum 10 kostervåben. Ved den ene stikprøve udtages 10 kosterrapporter, hvortil controlleren skal bede om at få fremvist det på rapporten nævnte våben. Ved den anden stikprøve udtager controlleren 10 våben og skal bede om at få fremvist den tilhørende kosterrapport.

Kilde: Rigspolitiets vejledning til kontrol af koster.

66. Vores gennemgang af de lokale controllers risikovurderinger for perioden 2010-2016 viser, at der typisk er planlagt kontrol af koster én gang årligt.

Vi har gennemgået den seneste rapport for kontrol af kostervåben for de 10 politikredse, hvor der på hovedstationen var våbenkosterrum. Gennemgangen viser, at de lokale controllere i 9 kredse gennemførte stikprøvekontrol af kostervåbnene, mens controlleren i én kreds gennemførte en fuld optælling af kosterne. Kun i 3 af de 9 kredse, hvor controllerne udtog stikprøver, fulgte de dog vejledningens anbefaling om at udtage mindst 20 stikprøver på kostervåben. I 5 kredse udtog controllerne 2-10 stikprøver, og i én kreds måtte controlleren give op, da han efter 3 forskellige stikprøver ikke havde fundet et match mellem koster og kosterrapporter, fordi der var for rodet. Controlleren anbefalede på den baggrund, at der blev foretaget en total gennemgang af alle koster. Rigsrevisionens optælling af alle kostervåben blev alle steder gennemført på under ½ arbejdsdag.

På 2 hovedstationer har controllerne registreret, at våben, der fremgik af kosterrapporter som værende til stede, ikke fysisk var til stede under controllernes stikprøvekontrol.

67. Undersøgelsen viser, at flere politikredse i kosterrapporterne markerer, at våben er destrueret, selv om våbnene reelt blot er udtaget til destruktion, men endnu ikke fysisk er destrueret. Undersøgelsen viser også, at flere af kredsene fjerner de sedler, der angiver våbens kosternummer, og andre påsatte kendetegn på de kostervåben, der er udtaget til destruktion, hvorefter våbnene typisk placeres i fx en kasse eller skabe. Det gør det i praksis umuligt at kontrollere, om det er de rette våben, der er udtaget til destruktion, hvis der skulle opstå tvivl, ligesom det gør det vanskeligt at kontrollere, om våben udtaget til destruktion rent faktisk også er destrueret. Flere steder så vi store mængder våben, der var udtaget til destruktion, men som på grund af sygdom eller tidsmangel ikke løbende var blevet destrueret.

RESULTATER

Undersøgelsen viser, at på ingen af de 5 hovedstationer, hvor vi afstemte kostervåben, passede antallet af våben, vi registrerede, med det antal, der skulle være til stede på hovedstationen. Politikredsene har bl.a. oplyst, at det skyldes, at våbnene ved en fejl ikke var i våbenkosterrummene, uden at dette dog var påført kosterrapporterne, eller at våbnene umiddelbart ikke kunne findes. Én kreds formoder, at de manglende våben enten er udleveret til ejeren eller er destrueret, og at det ved en fejl ikke er påført kosterrapporterne.

Undersøgelsen viser også, at politikredsenes controllere – i overensstemmelse med Rigspolitiets koncept for intern kontrol – gennemfører minimum én årlig kontrol af kredsens kostervåben, men at denne kontrol er gennemført med forskellig grundighed. I flere tilfælde har controllerne blot taget 2-10 stikprøver blandt våbnene for at kontrollere deres tilstedeværelse, og et enkelt sted måtte de helt opgive deres kontrol på grund af rod. I 2 tilfælde er controllerne kommet frem til samme resultat som Rigsrevisionen, idet de heller ikke kunne finde de våben, der ifølge kosterrapporterne burde være til stede på hovedstationerne. Rigsrevisionen konstaterer, at både DUP og kredsens controllere har påpeget, at koster, der er i politiets varetægt, er forsvundet. Til trods herfor har controllerne i flere kredse ikke fulgt Rigspolitiets anbefaling om at udtage minimum 20 stikprøver ved kontrol af kostervåben.

Rigsrevisionen, den 18. april 2017

Lone Strøm

/Lene Schmidt

BILAG 1. METODISK TILGANG

Formålet med undersøgelsen er at vurdere, om Rigspolitiet har sikret, at politiet håndterer våben og ammunition tilstrækkeligt forsvarligt. Derfor har vi undersøgt følgende:

- Har Rigspolitiet sikret, at der sker en fuldstændig og systematisk registrering af politiets våben og ammunition, som understøtter politiets operative opgavevaretagelse ved på ethvert tidspunkt at give overblik over beholdningen og placeringen af politiets våben og ammunition?
- Har Rigspolitiet klare retningslinjer for håndtering af bortkomne våben?
- Har Rigspolitiet sikret, at der løbende er gennemført systematiske eftersyn af politiets våben med det formål at sikre, at alle politiets våben er i politiets varetægt og derudover er fuldt funktionelle?
- Har Rigspolitiet udarbejdet centrale retningslinjer, der understøtter, at politikredsene opbevarer politiets våben og ammunition forsvarligt?
- Har politikredsene et retvisende overblik over, hvor alle kostervåben i deres varetægt befinder sig?

Undersøgelsen bygger på gennemgang af dokumenter, herunder bekendtgørelser, kundgørelser og retningslinjer, der regulerer Rigspolitiets centrale såvel som politikredsens decentrale opbevaring, registrering og anvendelse af våben og ammunition. Derudover har vi gennemført uanmeldte besøg i 11 ud af landets 12 politikredse, hvor vi har observeret hovedstationernes procedurer for adgang til, opbevaring af og kontrol med kredsens våben og ammunition.

Undersøgelsen omhandler perioden 2010-2016, idet Rigspolitiets nuværende koncept for våbeneftersyn af alle politiets våben er udført siden 2010. Da våbeneftersynene gennemføres hvert 2. år i hver politikreds, har vi valgt en periode, der giver mulighed for at gennemgå flere eftersyn i hver kreds for at undersøge udviklingen over en periode.

Væsentlige dokumenter

Vi har gennemgået en række dokumenter, herunder:

- cirkulærer, kundgørelser og bekendtgørelser vedrørende politiets håndtering af våben og ammunition
- regnskabsinstruks for politi og anklagemyndighed
- Rigspolitiets centrale og politikredsens eventuelle egne retningslinjer/vejledninger om håndtering af våben og ammunition, herunder anvendelsesvejledninger til våbenregistreringssystemerne UNI og VåbenOverblik
- korrespondance, rapporter og statistikker vedrørende Rigspolitiets våbeneftersyn, der gennemføres hvert 2. år i de respektive politikredse
- data vedrørende våben og ammunition – dels udtræk for beholdninger på dagene for vores uanmeldte besøg, dels politikredsens egne registreringer af våben, peberspray, ammunition og/eller gas, som de har ført/fører forud for overgangen til våbenregistreringssystemet VåbenOverblik og materielstyringssystemet Mat-sys.

Uanmeldte besøg

Vi har været på 11 uanmeldte besøg, hvor vi har talt og registreret våben, peberspray, ammunition og gas på hovedstationerne i følgende 11 politikredse:

- Fyns Politi
- Københavns Politi
- Københavns Vestegns Politi
- Midt- og Vestjyllands Politi
- Midt- og Vestsjællands Politi
- Nordjyllands Politi
- Nordsjællands Politi
- Syd- og Sønderjyllands Politi
- Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi
- Østjyllands Politi.

På de uanmeldte besøg tog vi en stikprøve af de 11 politikredsers sikkerhedsprocedurer og beholdninger af puljevåben, peberspray, ammunition og gas på kredsens hovedstationer.

Formålet med de uanmeldte besøg var at gennemføre uanmeldte beholdningseftersyn af hovedstationernes puljevåben, peberspray, ammunition og gas samt afstemme vores registreringer med de systemmæssige registreringer af disse for at afprøve, om systemerne giver et til enhver tid opdateret operativt overblik over, hvad der skal være til stede på hovedstationerne.

Ved ankomsten til hovedstationen bad vi om at tale med en stedlig ansvarlig, fx en stabschef, som vi orienterede om vores ærinde. Vi bad om at se alle de steder/rum på stationen, hvor der opbevares puljevåben, peberspray, ammunition og gas. Derudover bad vi om et udtræk fra VåbenOverblik og Mat-sys, der viser den på dagen aktuelle beholdning af det pågældende materiel på stationen. Efterfølgende bad vi om at blive vist til de rum, hvor det pågældende materiel opbevares. Vi bad også om, at der hele tiden var en ansat til stede sammen med os i de rum, hvor vi talte op.

Under hvert besøg spurgte vi til og registrerede hovedstationens procedurer for adgangsforhold og opbevaring af våben og ammunition og bad om dokumentation for de gældende sikkerhedsprocedurer, fx en udskrift af elektronisk logsystem og en oversigt over personer med adgang.

Vi noterede serienumre på alle puljevåben, der blev opbevaret i de centrale våbenrum. Vi noterede også serienumre på inddragne våben fra betjente på orlov og eventuelle andre våben, vi stødte på i de centrale våbenrum, fx jagtrifler. Vi registrerede som udgangspunkt ikke personligt udleverede tjenestepistoler, medmindre de var placeret i de centrale våbenrum. Vi registrerede også serienumre på ubrugte peberspray, der har udgjort hovedstationens beholdning, og vi registrerede og talte al ammunition og gas, dog ikke løst liggende patroner i fx kasser til indsamling af kasserede ammunitionstyper.

Efter vores optælling afstemte vi de registrerede puljevåben med de beholdningsoversigter fra VåbenOverblik, som vi modtog ved vores ankomst til hovedstationen. Vi afstemte ikke vores registreringer af peberspray, ammunition og gas på dagen. Inden vores afgang fra hovedstationen mødtes vi med en ansvarlig fra stationen og overleverede en kopi af alle vores registreringer af puljevåben, peberspray, ammunition og gas samt en kopi af vores afstemning af puljevåbnene.

Vi bad afslutningsvist om at få vist politikredsenes kosterrum, hvor der opbevares våben, der er konfiskeret eller indleveret fra borgere – enten som følge af lovovertrædelser eller ved frivillig indlevering, indsamling fra dødsboer e.l. På 2 hovedstationer var det ikke muligt at få adgang til kosterrummet under vores besøg, da de ansvarlige med adgang til rummet ikke var til stede på tidspunktet for vores besøg, og på en anden hovedstation havde de ikke et kosterrum til våben. På de resterende 8 hovedstationer så vi kosterrummet og registrerede kredsens system for opbevaring af våben og kosterrapporter, ligesom vi fik indblik i de sikkerheds- og adgangsforhold, der gælder for de kosterrum, hvor der opbevares våben. På 5 af de 8 hovedstationer foretog vi en fuld optælling af de skydevåben, der var til stede i kosterrummet, fx revolvere, pistoler, geværer og rifler. Vi bad ligeledes kredsen om at udlevere en kopi af alle kosterrapporter, der beskriver, hvilke våben der er til stede på de respektive hovedstationer. Vi har efterfølgende afstemt vores registreringer af våben, der var til stede i våbenkosterrummet, med kopierne af kosterrapporterne for at undersøge, om der var difference mellem de våben, der i henhold til kosterrapporterne skulle befinde sig i kosterrummet, og det antal våben, som vi så og registrerede under vores besøg.

På baggrund af vores uanmeldte besøg har vi udarbejdet et faktaark for hver hovedstation, der beskriver de observationer vedrørende sikkerheds- og kontrolprocedurer, vi har gjort under besøgene. Faktaarkene indeholder også en oversigt over de registreringer af våben, peberspray, ammunition og gas, vi foretog på dagen for vores besøg, og en afstemning af vores observationer med den systemmæssige registrering af disse i VåbenOverblik og Mat-sys.

Faktaarkene er sendt i høring til de enkelte politikredse via Rigspolitiet, og kredsens kommentarer til vores observationer er indarbejdet i beretningen.

Standarderne for offentlig revision

Revisionen er udført i overensstemmelse med standarderne for offentlig revision. Standarderne fastlægger, hvad brugerne og offentligheden kan forvente af revisionen, for at der er tale om en god faglig ydelse. Standarderne er baseret på de grundlæggende revisionsprincipper i rigsrevisionernes internationale standarder (ISSAI 100-999).

BILAG 2. ORDLISTE

Hændelse	En situation, som kræver politimæssig indsats af større eller mindre omfang. Varslede hændelser er planlagte politiindsatser som fx en razzia, mens uvarslede hændelser er pludseligt opståede eller uforudsete hændelser som fx større stormskader, færdselsuheld og terrorangreb.
Koster	Genstande, våben eller penge, der konfiskeres af politiet i forbindelse med efterforskningen af en kriminel handling, eller effekter, der indleveres af borgere, fx våben fundet i et dødsbo.
Kosterrapport	En rapport, der beskriver, hvilke effekter politiet har taget i sin varetægt og omstændighederne herfor, fx hvor de blev fundet, og om det er koster fra et gerningssted eller et dødsbo.
Kostervåben	Kostervåben kan fx være knive, køller og skydevåben.
Løse våben	Uddannelses- og træningsvåben, der er bearbejdet, så de ikke umiddelbart kan affyre patroner, men kun kan frembringe lyden af skud ved brug.
Mat-sys	Rigspolitiets materielstyringssystem, som bl.a. indeholder oversigter over personligt udleveret udstyr såvel som politikredsenes og Rigspolitiets beholdninger. Systemet indeholder registreringer over bl.a. mandskabsudstyr, peberspray og ammunition (gas samt skarpe og løse patroner m.m.)
Operativ opgave-varetagelse	Opgaver, hvor politiet anvender mandskab og materiel i arbejdets udførelse.
Personlig tjenestepistol	En pistol, der udleveres og registreres til en politibetjent. Pistolen følger politibetjenten gennem hele betjentens ansættelse, og han/hun har ansvaret for at holde pistolen i sin varetægt og vedligeholde den.
Puljevåben	Våben, der er udlånt til en politikreds. Kredsenes våben- eller logistikansvarlige har typisk ansvaret for våbnene og sørger sammen med kredsenes skydeledere for, at de vedligeholdes.
Skarpe våben	Våben, der kan lades og affyres med skarp ammunition.
Tjenesteskudning	Alle ansatte i politiet, der bærer våben, skal mindst 2 gange årligt træne deres skydefærdigheder. I efteråret 2016 blev der indført en obligatorisk skydetest, som skytten skal bestå. Det er Rigspolitiet, der har fastsat kravene i skydetesten.
UNI-systemet	Rigspolitiets våbenregistreringssystem frem til september 2016. Systemet blev taget i brug i 1987 og indeholdt registreringer af alle våben i Rigspolitiet. Kun Rigspolitiet kunne registrere i systemet.
VåbenOverblik	Rigspolitiets nuværende våbenregistreringssystem. Systemet blev taget i brug i september 2016 og skal bl.a. indeholde registreringer af alle våben i politiet, deres aktuelle geografiske placering, vedligeholdelsesstand, og om våbnet er funktionelt (aktivt).